

Yrkesförarkompetens
för förare av buss och tung lastbil

Att köra buss och lastbil i sitt yrke är ett ansvarsfullt arbete som ställer höga krav på kunskap och skicklighet. Därför infördes, 1 januari 2008, en lag som ska säkerställa att alla förare har den kompetens som är nödvändig för yrket.

Lagen innebär bland annat krav på grundläggande utbildning, som efter godkänt prov leder till ett yrkeskompetensbevis. Yrkeskompetensbeviset gäller därefter i fem år. För att få ett nytt bevis krävs att föraren går en återkommande fortbildning.

Kraven i den nya lagen tillämpas från den 10 september 2008 för förare av buss och från den 10 september 2009 för förare av tung lastbil.

Lagen bygger på ett direktiv som är antaget av EU och den gäller förare av transporter med fordon som

kräver körkortsbekräftelserna C, CE, D och DE.

Kompetenskraven innebär i stort att förarna ska ha kunskap om fordon och olika typer av transporter. De ska också känna till de regler och bestämmelser som styr hur godstransporter och persontransporter ska genomföras. Förarna ska också ha kunskap om arbetsmiljö, trafik-säkerhet samt service och logistik.

Kort om bestämmelserna

Bestämmelserna tillämpas från och med

- 10 september 2008 för förare av buss
- 10 september 2009 för förare av tung lastbil.

Viktigt att veta...

... för dig som har eller har haft behörighet D/DE innan den 10 september 2008

- Du omfattas inte av kravet på att gå grundläggande utbildning eftersom du omfattas av "hävduvunna rättigheter". (Se sidan 7.)
- Du ska gå din första fortbildning om minst 35 timmar inom sju år för att få ditt yrkeskompetensbevis, d.v.s. innan den 10 september 2015.
- Yrkeskompetensbeviset förnyas sedan genom att du går en fortbildning vart femte år.

... för dig som har eller har haft behörighet C/CE innan den 10 september 2009

- Du omfattas inte av kravet på att gå grundläggande utbildning eftersom du omfattas av "hävduvunna rättigheter". (Se sidan 7.)
- Du ska gå din första fortbildning om minst 35 timmar inom sju år för att få ditt yrkeskompetensbevis, d.v.s. innan den 10 september 2016.
- Yrkeskompetensbeviset förnyas sedan genom att du går en fortbildning vart femte år.

... för dig som vill bli lastbilsförare eller bussförare och inte har behörigheterna C/CE eller D/DE

- Utöver körkortsutbildningen ska du gå en grundläggande utbildning på 280 timmar och sedan avlägga ett godkänt teoretiskt prov för att få yrkeskompetensbevis.
- En förkortad grundläggande utbildning på 140 timmar finns. Den kan väljas av dig som är 23 år och äldre och vill bli bussförare, 21 år och äldre om linjens längd inte överstiger 50 km, eller av dig som är 21 år och äldre och vill bli lastbilsförare.
- Du ska gå en fortbildning vart femte år för att förnya yrkeskompetensbeviset.

... för dig som är företagare

- Du bör informera anställda förare om reglerna för yrkesförarkompetens.
- Du kan dömas till böter om du anlitar en förare som inte har behörighet att utföra transporter.

Avsikten med de nya kraven på grundläggande utbildning och fortbildning är att förbättra trafiksäkerheten, öka förarnas säkerhet, moderniserar föraryrket och underlätta framtida rekryteringar av förare. Utbildningarna ger kompetens som leder till att föraryrket moderniseras och att yrkets status höjs.

Det långsiktiga målet med den nya lagen är att säkerställa att förare som kör persontransporter och godstransporter har de kunskaper som krävs för att få utöva yrket.

Samhällsutvecklingen med nya krav och nya bestämmelser gör att förutsättningarna för yrket ständigt förändras. Fortbildningen ska ge en uppdatering av de viktigaste kunskaperna för att utöva yrket. Fortbildningen är också en förutsättning för att yrket följer med sin tid.

Hävdvunna rättigheter – en övergångsregel

I lagen finns en övergångsregel som kallas ”hävdvunna rättigheter”. Den innebär att förare med körkortsbekräftelserna C, CE, D och DE inte behöver genomgå grundläggande utbildning och avlägga prov, om deras körkort är utfärdade första gången innan lagens krav började tillämpas. (Datum för utfärdandet finns angivet på körkortets baksida).

Yrkeskompetensbeviset

Yrkeskompetensbeviset utfärdas dels efter genomförd grundutbildning med godkänt prov, dels efter genomförd fortbildning. I Sverige utfärdar Transportstyrelsen beviset som är i plast och liknar ett körkort.

Varje förare ska ha sitt yrkeskompetensbevis med vid körning och kunna visa upp det vid en kontroll. Om beviset inte är med, kan föraren få böter.

Förare som omfattas av övergångsregeln ”hävdvunna rättigheter” undantas från kravet på kompetensbevis under den angivna tiden. De får sitt yrkeskompetensbevis efter genomförd fortbildning.

Fortbildning vart femte år

En förändring jämfört med tidigare bestämmelser om yrkeskompetensbevis är kravet på fortbildning.

Alla förare ska genomgå en fortbildning. I Sverige ska de som omfattas av ”hävdvunna rättigheter” gå den första fortbildningen inom sju år efter det att lagen börjat tillämpas. Därefter ska fortbildningen genomgås vart femte år.

Fortbildningen omfattar minst 35 timmar och anordnas av utbildare som har tillstånd att bedriva utbildningsverksamhet för yrkesförarkompetens. Syftet med fortbildningen är att uppdatera de viktigaste kunskaperna som behövs för att utöva yrket. Tyngdpunkten i utbildningen ligger på trafiksäkerhet och minskad miljöpåverkan.

Efter genomförd fortbildning utfärdas ett yrkeskompetensbevis. Något prov avläggs inte i samband med fortbildningen.

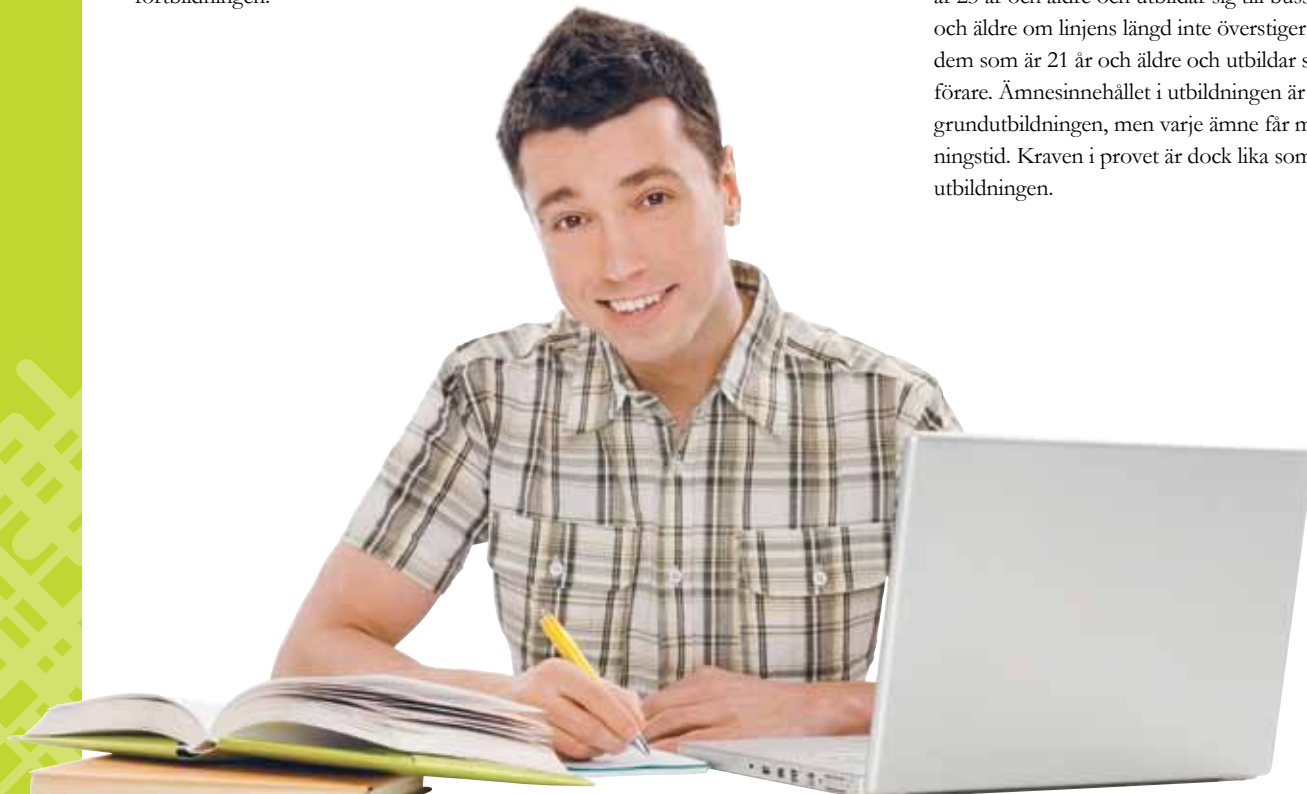
Grundläggande kompetens

De som vill bli lastbils- eller bussförare och inte har körkortsbehörigheterna C, CE, D och DE när de nya bestämmelserna träder i kraft måste skaffa grundläggande kompetens för att få ett yrkeskompetensbevis. Det sker genom en grundutbildning som avslutas med ett teoretiskt prov som ska vara godkänt.

Grundutbildningen är 280 timmar och omfattar säkerhetsbestämmelser, avancerad träning i rationell körning, tillämpning av lagar och regler för yrkestrafiken, trafiksäkerhet, miljö, hälsa, service och transportlogistik.

Utbildningen ges av utbildare som har tillstånd att bedriva utbildning samt av gymnasier och komvux som utbildar efter en nationellt fastställd kursplan. Som regel görs provet på Trafikverkets förarprovskontor.

Det finns också möjlighet att gå en förkortad grundutbildning på 140 timmar. Den är avsedd för dem som är 23 år och äldre och utbildar sig till bussförare, 21 år och äldre om linjens längd inte överstiger 50 km, eller för dem som är 21 år och äldre och utbildar sig till lastbilsförare. Ämnesinnehållet i utbildningen är samma som i grundutbildningen, men varje ämne får mindre undervisningstid. Kraven i provet är dock lika som för den längre utbildningen.

Undantag

Lagen om yrkesförarkompetens innehåller undantag då förare av fordon inte omfattas av krav på yrkesförarkompetens. Undantag gäller vid körning med fordon som kräver behörighet C, CE, D eller DE

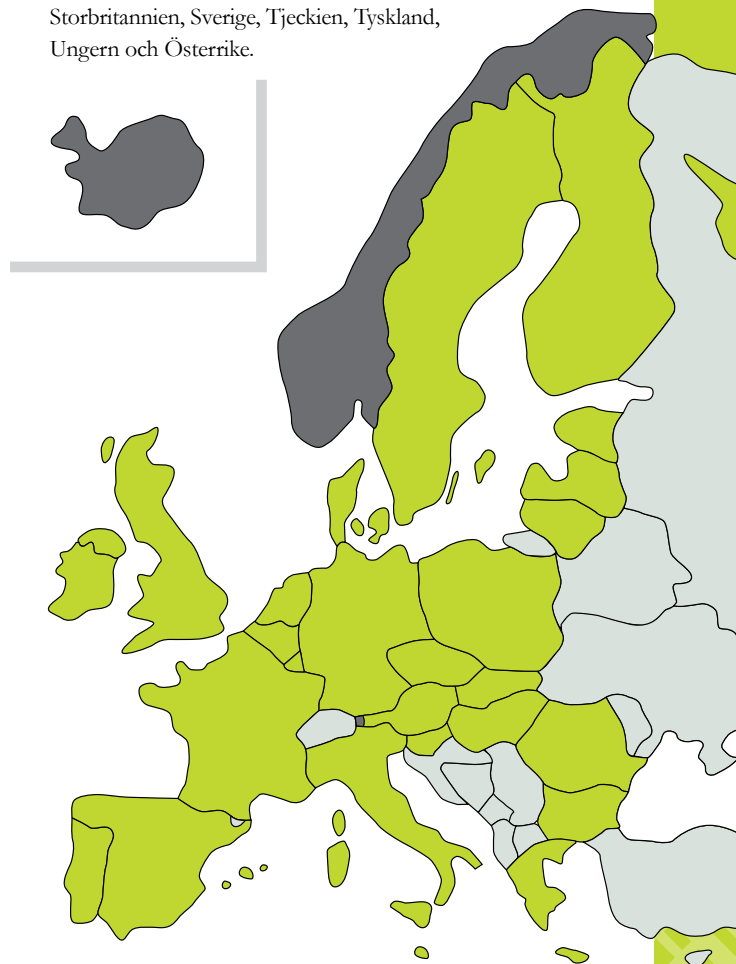
1. vars högsta tillåtna hastighet inte överstiger 45 kilometer i timmen,
2. som används av eller står under kontroll av Försvarsmakten, Kustbevakningen, Tullverket, räddningstjänsten eller polisen,
3. som provas eller förflyttas på väg i samband med tekniskt utvecklingsarbete, reparation eller underhåll,
4. som är nya eller ombyggda och ännu inte har tagits i drift i transportverksamhet,
5. som används i nödsituationer eller för räddningsinsatser,
6. som används vid övningskörning enligt författningar om körkort eller körträning för yrkeskompetensbevis enligt denna lag,
7. som används för icke-kommersiell persontransport eller för godstransport för privat bruk, eller
8. som används för att transportera material och utrustning som föraren ska använda i sitt arbete, under förutsättning att framförandet av fordonet inte är förarens huvudsakliga sysselsättning

Här krävs yrkeskompetensbevis

De nya kraven på yrkesförarkompetens införs samtidigt i 30 EES länder, nämligen i EU:s 27 medlemsstater samt i Norge, Island och Liechtenstein.

EU:s medlemsstater är:

Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Mer information

Fullständig information om kraven på kompetensbevis för yrkesförare finns i Lagen (2007:1157) och Förordningen (2007:1470) om yrkesförarkompetens.

Länkar till dessa och övrig information finns på www.yrkestrafiken.se

Telefon 0771-503 503
www.transportstyrelsen.se